

TEMA: **LA DESTRUCCIÓ DEL PATRIMONI MODERNISTA**

AUTOR: **Lluís Permanyer**
Periodista i escriptor

LA DESTRUCCIÓ DEL PATRIMONI MODERNISTA

El modernisme és el nostre renaixement, i junt amb el gòtic els dos estils que donen personalitat a Barcelona.

Perquè, doncs, ha estat objecte de tantes mutilacions? Fa molts anys jo creia que havia estat culpa de la descurança del franquisme, però no vaig tardar a adonar-me que estava equivocat; per aquesta raó vaig tractar d'investigar-ho.

La llista d'enderrocs, destrosses o amenaces és nodrida; només citaré els casos, sense entrar en el detall: Casa Lleó i Morera, Palau Güell, Palau de la Música, La Pedrera, casa Golferichs, Casa Trinxet, Casa Fuster.

La clau de tot el misteri me la va donar un novel·lista, que són els qui coneixen millor el laberint dels sentiments i de la mentalitat humanes; en efecte, un dia vaig llegir que Flaubert havia escrit: "El mal gust és el gust de la generació anterior". Exacte. Es tractava de, en certa manera, matar el pare i aquest problema psicològic ha existit sempre: el gòtic ja havia fet ocultar les pintures romàniques...

La creuada contra el modernisme la va desencadenar l'Ors el 1910. Era, al mateix temps, el principi de l'afiançament d'un nou estil, el noucentista, que implicava no solament abominar del gust anterior, sinó que calia destruir-lo. I és que davant la contemplació d'una obra arquitectònica, els noucentistes sentien tal malestar, que només podien transigir amb l'acció immediata del pic i la pala.

El modernisme havia estat quelcom més que un estil: gairebé s'havia convertit en una forma de vida. I per això va costar-ne l'eliminació, però el noucentistes van desencadenar per aconseguir-ho una campanya sistemàtica, en què els escriptors, sense oblidar els poetes, i sobretot els ninotaires van treballar de valent. Tal vegada, des del punt de vista de l'efectivitat, cal reconèixer que per al gran públic feia segurament molt més mal la ironia, el menyspreu o la brometa, que les grans teories estètiques o filosòfiques. I per això un acudit del gran Junceda, per exemple, podia resultar definitiu.

La Pedrera va ser un dels objectius que van ser atacats de manera sistemàtica. Gairebé una desena de dibuixos satírics van ser publicats als diaris i revistes.

Les plomes que creaven opinió no es van estar de braços creuats. Un dels primers que va engegar una guitza va ser el “príncep dels poetes”, Carner, qui va crear una auca per mofar-se de l'estirabot d'un Gaudí que, cal reconèixer-ho, era genial i geniut alhora. A la nòmina dels noucentistes combatius s'hi van inscriure, per exemple: Joan Sacs/Feliu Elias/Apa, Carles Soldevila (com a cronista oficial de la ciutat va fer molt de mal), Joaquim M. de Nadal, Josep Pla, Carles Riba, J.V. Foix, Gaziol, Manuel Brunet, etcètera. Només esmento alguns noms i no entro en els detalls.

El clima de desprestigi es va aconseguir. I per tant si s'enderrocaven obres modernistes, tant abans com després de la guerra, l'opinió pública no solament no reaccionava d'una forma abrandada i militant, sinó que fins i tot hi estava d'acord.

Un comportament semblant en literatura o en art és nociu, però no pas irreversible; en arquitectura, però, sí que ho és. Una vegada enderrocat un edifici desapareix per sempre més i ja no és possible plantejar-se'n la reconstrucció, sobretot si es tracta del modernisme, amb aquell triomf espectacular de les arts aplicades.

El primer que va lluitar per canviar la valoració del modernisme va ser Miró, però sobretot Dalí i els surrealistes. El triomf de Gaudí a l'estranger, després de la gran exposició de 1952 a Nova York, va contribuir a canviar les coses.

La lliçó que cal aprendre és que en arquitectura cal anar molt en compte.